

Робоча програма дисципліни «Психологія і педагогіка»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ

БАКАЛАВР

90

Годин

Загальний обсяг дисципліни

3

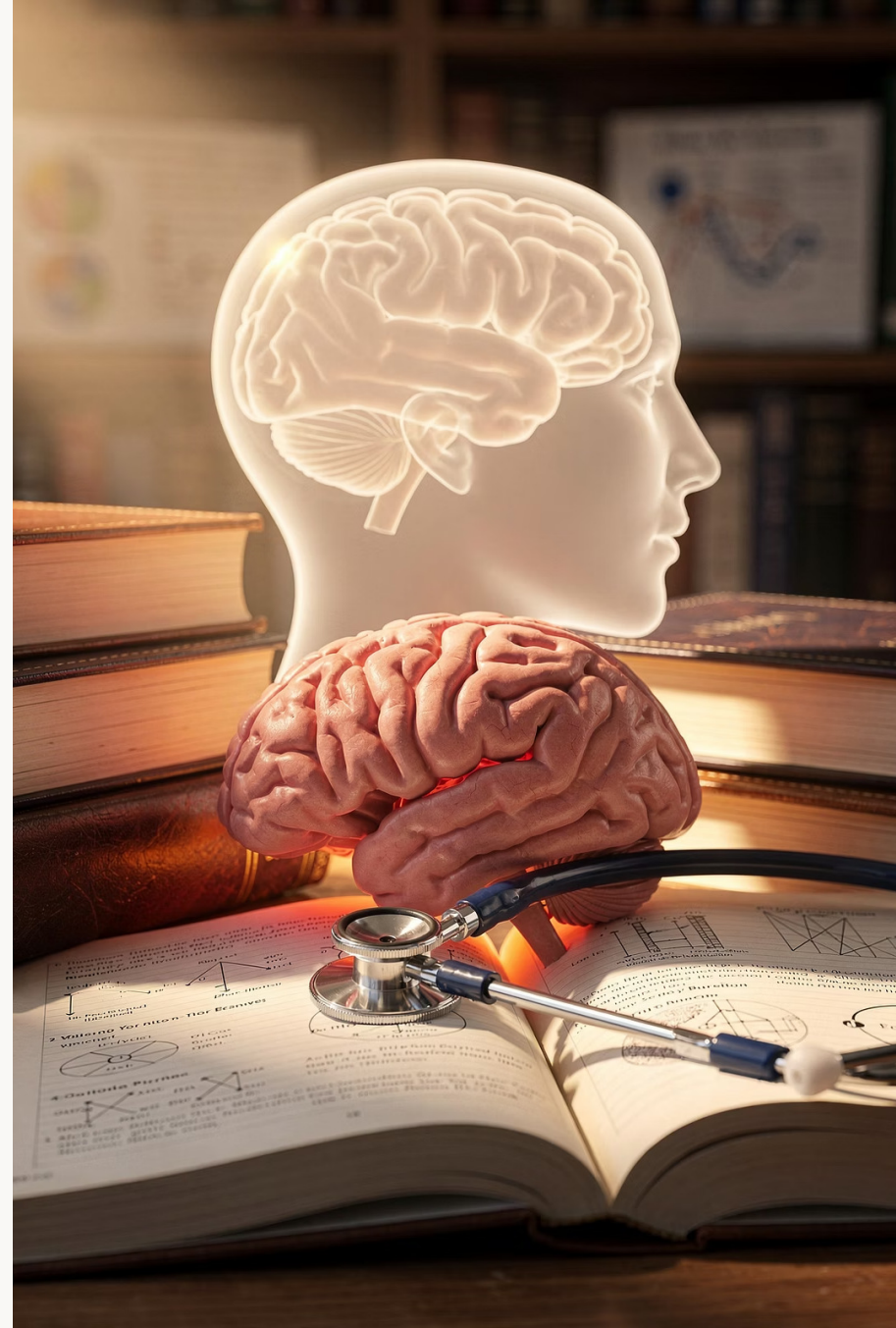
Кредити ЕКТС

Відповідно до стандарту

3

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Психологія і педагогіка

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія / Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 90 годин / 3 кредити ЄКТС

Модулів: 3 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Психологія і педагогіка» формує у студентів системне розуміння закономірностей психічного розвитку особистості, засад педагогічної діяльності та їх практичного застосування у реабілітаційній практиці. Курс охоплює ключові поняття загальної та клінічної психології, теорії навчання і виховання, психологію комунікації та взаємодії між терапевтом і пацієнтом.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів зі спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація» і забезпечує формування загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання психолого-педагогічної інформації: виявлення закономірностей поведінки, порівняння підходів, формування обґрунтованих висновків у клінічному контексті.

Комунікація

Здатність до ефективної усної та письмової комунікації: чітко пояснювати психологічні феномени, аргументовано взаємодіяти з пацієнтами, колегами та родичами, застосовуючи принципи терапевтичного спілкування.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати власну діяльність і організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, презентацій та дослідницьких проектів із психолого-педагогічної тематики.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в міждисциплінарній команді під час аналізу клінічних кейсів, обговорення психологічних аспектів реабілітації та спільного розроблення терапевтичних стратегій.

Студент повинен вміти: аналізувати психологічну та педагогічну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати спостережень; планувати власну діяльність і дотримуватися термінів; коректно спілкуватися з пацієнтами та колегами; брати участь у командній роботі реабілітаційної команди.

Фахові компетентності

Психологія особистості та розвитку

Розуміння закономірностей психічного розвитку особистості, вікових особливостей пацієнтів, механізмів психічної регуляції та індивідуально-психологічних відмінностей, важливих для планування реабілітаційного процесу.

Клінічна психологія та психологія хвороби

Здатність аналізувати психологічні аспекти хвороби та інвалідності: реакції на хворобу, механізми психологічного захисту, поведінку пацієнта у ситуації обмеження функцій, психологію болю та стресу в реабілітаційному контексті.

Педагогіка та навчання пацієнтів

Знання педагогічних основ навчання пацієнтів навичкам самоогляду, формування мотивації до реабілітації, застосування методів активного навчання та психолого-педагогічного супроводу в практиці фізичної терапії та ерготерапії.

Терапевтична комунікація

Орієнтування в техніках терапевтичного спілкування, методах встановлення терапевтичного альянсу, способах роботи з тривогою, депресією та зниженою мотивацією у пацієнтів із порушеннями функцій опорно-рухового апарату та іншими станами.

Результати навчання

01

Пояснення психолого-педагогічних категорій

Пояснювати сутність ключових понять і явищ: особистість, діяльність, спілкування, навчання, виховання, мотивація, адаптація, копінг-стратегії, терапевтичний альянс, психологічний захист, соматопсихічний зв'язок.

03

Аналіз психологічних аспектів реабілітації

Аналізувати психологічні чинники, що впливають на перебіг та ефективність реабілітаційного процесу: ставлення до хвороби, комплаєнс, психологічну готовність до лікування та соціальну підтримку пацієнта.

02

Характеристика психічних процесів та станів

Характеризувати основні психічні процеси та стани, застосовувати методи психодіагностичного спостереження, виявляти індивідуально-психологічні особливості пацієнтів, визначати тенденції та робити висновки для реабілітаційної практики.

04

Застосування педагогічних методів

Планувати та реалізовувати педагогічний вплив у реабілітаційній практиці: навчати пацієнтів навичок самодогляду, розробляти індивідуальні освітні програми та застосовувати методи формування здоров'язберігальної поведінки.

Загальна психологія та основи педагогіки

1 — Тема 1.1

Психологія як наука: предмет, завдання, методи. Зв'язок із реабілітаційними дисциплінами.

2 — Тема 1.2

Психічні процеси та стани особистості: пізнавальні, емоційні, вольові процеси та їх значення.

3 — Тема 1.3

Особистість: структура, розвиток, індивідуально-психологічні відмінності. Темперамент, характер, здібності.

4 — Тема 1.4

Педагогіка як наука: основи навчання, виховання та педагогічної взаємодії в охороні здоров'я.

Психологія як наука: предмет, завдання, методи

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Психологія як наука про закономірності психічного відображення. Предмет, завдання та структура психології. Основні галузі психології та їх зв'язок із реабілітаційною практикою: загальна, клінічна, медична, спортивна психологія. Принципи психологічного пізнання. Роль психологічних знань у роботі фізичного терапевта та ерготерапевта.

Методи психологічного дослідження: спостереження, бесіда, анкетування, тестування, аналіз продуктів діяльності. Особливості їх застосування у клінічній практиці. Вимоги до психологічного обстеження пацієнта.

Ключові питання лекції

- Предмет і структура психологічної науки
- Галузі психології та їх значення для реабілітації
- Принципи системного підходу у психології
- Класифікація методів психологічного дослідження
- Етичні засади роботи з пацієнтом у психологічному контексті

Практичне заняття (1 год.)

Завдання 1. Огляд основних галузей психології та їх зв'язку з фізичною терапією й ерготерапією: складання концептуальної карти «Психологія у реабілітаційних спеціальностях».

Завдання 2. Практикум із методів психологічного спостереження: аналіз невербальної поведінки пацієнта на відеофрагментах.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (3 год.)

- Опрацювання: Максименко С. Д. «Загальна психологія» — розділ «Психологія як наука»
- Підготовка реферату: «Роль психологічних знань у практиці фізичного терапевта»
- Складання таблиці: «Методи психологічного дослідження та їх застосування у реабілітаційній практиці»

Очікуваний результат: студент вміє визначати предмет психології, характеризувати її галузі та обирати адекватні методи психологічного дослідження для клінічного контексту.

Психічні процеси та стани особистості

1

Пізнавальні процеси

Відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява — основа усвідомлення пацієнтом реабілітаційного процесу.

2

Емоційні процеси

Емоції, почуття, афекти та настрої. Вплив хвороби на емоційну сферу. Тривога, страх, депресія у хворих.

3

Вольові процеси

Воля, мотивація, цілеспрямованість. Формування вольових якостей у пацієнта для досягнення реабілітаційних цілей.

4

Психічні стани

Стрес, тривожність, апатія, фрустрація. Методи регуляції психічних станів у реабілітаційній практиці.

Лекційний матеріал (2 год.)

Класифікація психічних процесів: пізнавальні, емоційні, вольові. Пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява та їх значення в контексті реабілітації. Емоції та почуття: класифікація, фізіологічні основи. Вплив захворювання та обмеження функцій на емоційну сферу. Воля та мотивація: роль у формуванні комплаєнсу. Психічні стани: стрес, тривога, фрустрація, методи психологічної саморегуляції.

Практика (1 год.) та СРС (3 год.)

Практика: Вправи на розпізнавання емоційних станів пацієнта за поведінковими ознаками; кейс «Пацієнт у стані гострого стресу — дії фізичного терапевта»; аналіз методів психологічної саморегуляції.

СРС: Опрацювання: Трофімов А. Є. «Психологія» (2023) — розділ «Психічні процеси та стани»; підготовка аналітичної записки «Вплив хронічного болю на когнітивні процеси пацієнта».

Особистість та основи педагогіки

Тема 1.3 — Особистість (Лекція 3, 2 год.)

Поняття особистості: структура, розвиток, чинники формування.
Темперамент: типи (сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік) та їх значення для побудови реабілітаційного процесу. Характер: акцентуації, їх урахування у роботі з пацієнтами. Здібності та їх розвиток. Вікові закономірності розвитку особистості: особливості пацієнтів різних вікових груп.

Практика (1 год.): Аналіз темпераментних особливостей пацієнта та їх урахування у терапевтичній стратегії; кейс «Реабілітаційна взаємодія з пацієнтами різних вікових груп».

СРС (3 год.): Опрацювання: Зязюн І. А. «Педагогіка і психологія» (2022) — розділ «Особистість та її розвиток»; підготовка реферату «Вікові особливості пацієнтів у фізичній терапії та ерготерапії».

Тема 1.4 — Педагогіка як наука (Лекція 4, 2 год.)

Педагогіка: предмет, завдання, основні категорії (навчання, виховання, освіта, розвиток). Педагогічна взаємодія в системі охорони здоров'я: специфіка відносин «терапевт-пацієнт» як педагогічної системи. Дидактика: принципи, методи та форми навчання. Виховання як цілеспрямований педагогічний процес формування ціннісних орієнтацій та здоров'язберігальної поведінки.

Практика (1 год.): Розробка міні-плану навчання пацієнта виконанню домашньої програми вправ; аналіз педагогічних принципів у реабілітаційній практиці.

СРС (3 год.): Опрацювання: Зязюн І. А. «Педагогіка і психологія» (2022) — розділ «Дидактика»; підготовка порівняльної таблиці «Методи навчання та їх застосування у навчанні пацієнтів навичкам самогляду».

Психологія хвороби та реабілітаційного процесу

Тема 2.1

Психологія хвороби: внутрішня картина хвороби, реакції на захворювання, механізми психологічного захисту.

Тема 2.2

Психологія болю, стресу та адаптації. Психосоматичні взаємозв'язки у реабілітаційній практиці.

Тема 2.3

Психологічний супровід пацієнта у процесі фізичної терапії та ерготерапії. Мотивація до реабілітації.

Тема 2.4

Психологічні особливості роботи з окремими категоріями пацієнтів: з хронічним болем, після травм, осіб з інвалідністю.

Психологія хвороби: внутрішня картина та реакції

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття «внутрішня картина хвороби» (ВКХ): компоненти (сенситивний, емоційний, інтелектуальний, мотиваційний). Типи ставлення до хвороби за ЛОБІ: нозогнозія, анозогнозія, гіпернозогнозія. Реакції особистості на хворобу: тривога, страх, депресія, агресія, заперечення. Механізми психологічного захисту: витіснення, раціоналізація, проекція, регресія та їх значення для терапевтичної взаємодії. Роль соціальної підтримки у подоланні хвороби.

Ключові питання

- Структура та компоненти внутрішньої картини хвороби
- Типологія ставлення до хвороби та методи її оцінювання
- Механізми психологічного захисту у пацієнтів
- Роль оточення та соціальної підтримки
- Практичні підходи до роботи з тривогою і депресією

Практичне заняття (1 год.)

Завдання 1. Аналіз клінічних кейсів: визначення типу ставлення до хвороби та провідного механізму психологічного захисту пацієнта; розробка стратегії взаємодії.

Завдання 2. Рольова гра: «Перша зустріч із пацієнтом, який заперечує тяжкість свого стану» — відпрацювання комунікативних технік.

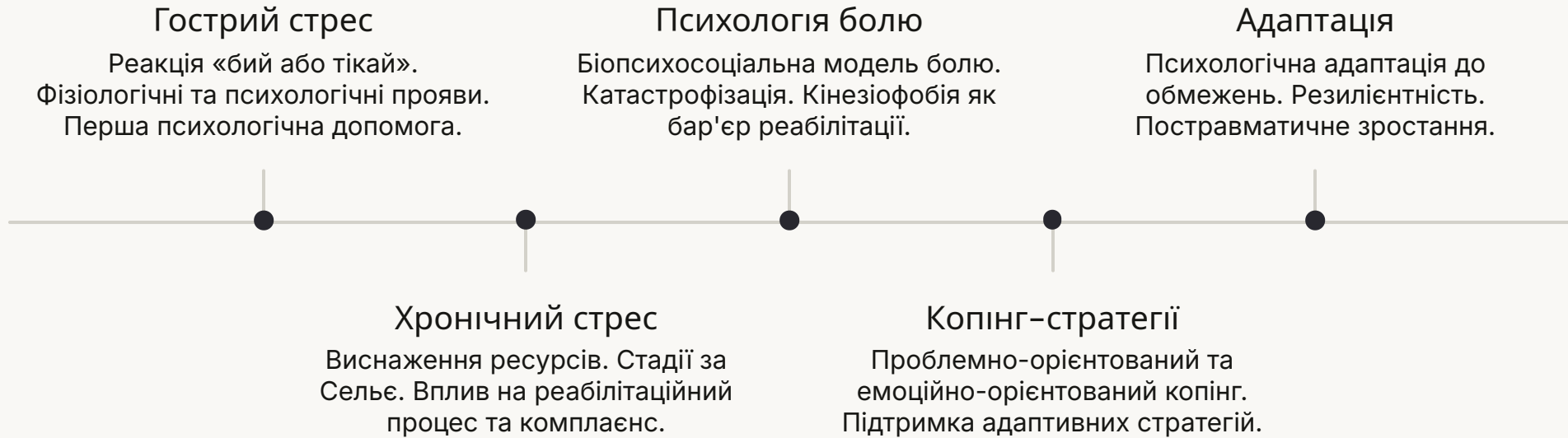
Самостійна робота (3 год.)

- Опрацювання: Герасименко Л. О., Скрипніков А. М. «Реакція на важкий стрес та розлади адаптації» (2023) — розділ «Психологія хвороби»
- Підготовка реферату: «Внутрішня картина хвороби та її вплив на ефективність реабілітації»
- Складання таблиці механізмів психологічного захисту та відповідних терапевтичних стратегій

Очікуваний результат: студент вміє визначати тип ставлення пацієнта до хвороби, розпізнавати механізми психологічного захисту та обирати адекватну стратегію терапевтичної взаємодії.

Психологія болю, стресу та адаптації

Лекційний матеріал (2 год.)

Стрес: поняття, види, стадії (Г. Сельє). Психологія болю: біопсихосоціальна модель, хронічний больовий синдром, катастрофізація та кінезіофобія. Психосоматичні взаємозв'язки: вплив психологічного стану на перебіг захворювань. Копінг-стратегії: класифікація, адаптивні та дезадаптивні форми. Психологічна адаптація до хвороби та інвалідності: стадії, резиліентність, посттравматичне зростання. Роль фізичного терапевта у психологічній підтримці пацієнта.

Практика (1 год.) та СРС (3 год.)

Практика: Кейс «Пацієнт із кінезіофобією після травми — розробка підходу до подолання страху руху»; аналіз копінг-стратегій на основі клінічних прикладів; дискусія «Роль психологічної підтримки у програмах управління хронічним болем».

СРС: Опрацювання: Романчук О. І. «Нейророзвиткові розлади та психологічна допомога» (2022) — розділ «Стрес та адаптація»; підготовка аналітичної записки «Біопсихосоціальна модель болю та її значення для фізичної терапії».

Психологічний супровід та особливі категорії пацієнтів

Тема 2.3 — Психологічний супровід пацієнта (Лекція 7, 2 год.)

Психологічний супровід у фізичній терапії: мета, завдання, етапи. Мотивація до реабілітації: моделі (транстеоретична модель Прохаски та ДіКлементе, мотиваційне інтерв'ювання). Комплаєнс та прихильність до лікування: чинники, методи підвищення. Терапевтичний альянс як основа ефективної реабілітаційної взаємодії. Психологічні бар'єри реабілітації та методи їх подолання.

Практика (1 год.): Відпрацювання технік мотиваційного інтерв'ювання в рольових іграх; аналіз кейсу «Пацієнт із низьким комплаєнсом: причини та стратегія підвищення прихильності».

СРС (3 год.): Опрацювання: Синьов В. М., Коберник Г. М. «Основи дефектології» (2022) — розділ «Психолого-педагогічний супровід»; підготовка есе «Терапевтичний альянс: від теорії до практики фізичного терапевта».

Тема 2.4 — Особливі категорії пацієнтів (Лекція 8, 2 год.)

Психологічні особливості осіб з інвалідністю: ставлення до себе, соціальна ексклюзія, ресурси. Психологія пацієнта з хронічним больовим синдромом. Особливості роботи з пацієнтами після травм та ампутацій: гострий горе, фантомний біль, образ тіла. Психологія літніх пацієнтів: вікові зміни, когнітивний спад, страх залежності. Психологічні особливості дітей та підлітків як пацієнтів фізичного терапевта та ерготерапевта.

Практика (1 год.): Кейс-аналіз: психологічний профіль пацієнта після ампутації нижньої кінцівки; аналіз стратегій роботи з порушенням образу тіла та соціальною реінтеграцією.

СРС (3 год.): Підготовка аналітичної записки «Психологічна реабілітація ветеранів бойових дій: виклики та сучасні підходи в ерготерапії».

Комунікація та педагогічні технології у реабілітації

Тема 3.1

Терапевтична комунікація: вербальні та невербальні засоби, активне слухання, техніки ефективного спілкування.

Тема 3.2

Педагогічні технології навчання пацієнтів: методи, форми, засоби. Розробка індивідуальних освітніх програм.

Тема 3.3

Формування здоров'язберігальної поведінки. Психолого-педагогічна профілактика. Міждисциплінарна командна взаємодія.

Терапевтична комунікація

Лекційний матеріал (2 год.)

Комунікація у системі «терапевт-пацієнт»: структура, функції, рівні. Вербальні засоби терапевтичного спілкування: мова запитань, активне слухання, перефразування, відображення почуттів, резюмування. Невербальна комунікація: мова тіла, проксемика, зоровий контакт, паравербальні компоненти. Бар'єри ефективного спілкування та способи їх подолання. Особливості комунікації з пацієнтами різного віку та культурного походження. Конфіденційність та етичні засади у комунікації з пацієнтом.

Ключові питання

- Структура та функції терапевтичної комунікації
- Техніки активного слухання та їх застосування
- Невербальні компоненти спілкування в реабілітації
- Подолання комунікативних бар'єрів
- Етичні засади терапевтичного спілкування

Практичне заняття (1 год.)

Завдання 1. Практикум з активного слухання: відпрацювання технік перефразування, відображення почуттів та резюмування в парах.

Завдання 2. Кейс: «Складний пацієнт — агресивний або апатичний»: розробка стратегії комунікації та аналіз невербальних сигналів.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (3 год.)

- Опрацювання: Булах І. С. «Психологія особистісного зростання підлітка» (2023) — розділ «Комунікація та взаємодія»
- Підготовка реферату: «Невербальна комунікація у фізичній терапії: значення мови тіла для терапевтичної взаємодії»
- Перегляд та аналіз відеоматеріалів з прикладами ефективною та неефективною терапевтичної комунікації

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати техніки активного слухання та ефективного терапевтичного спілкування в роботі з пацієнтами різних категорій.

Педагогічні технології навчання пацієнтів

Лекційний матеріал (2 год.)

Пацієнтська освіта (Patient Education) як складова реабілітаційного процесу: мета, принципи, значення. Педагогічні методи навчання пацієнтів: демонстрація, інструктаж, моделювання, зворотний зв'язок. Розробка індивідуальних освітніх програм: оцінка потреб, визначення цілей, вибір методів, оцінка результатів. Принцип поступовості та доступності у навчанні. Психологічні умови ефективного засвоєння нових навичок. Документування освітнього процесу у реабілітаційній практиці.

Практика (1 год.) та СРС (3 год.)

Практика: Розробка та презентація міні-освітньої сесії для пацієнта (навчання виконанню вправи або прийому самоогляду); аналіз методів надання зворотного зв'язку пацієнту; дискусія «Як адаптувати пояснення до освітнього рівня та когнітивних можливостей пацієнта».

СРС: Опрацювання: Зязюн І. А. «Педагогіка і психологія» (2022) — розділ «Технології навчання»; підготовка аналітичної записки «Сучасні підходи до пацієнтської освіти у фізичній терапії та ерготерапії»; складання зразка плану освітньої сесії для конкретної клінічної ситуації.

❏ **Очікуваний результат:** студент вміє планувати та проводити освітні сесії для пацієнтів, обирати відповідні педагогічні методи та оцінювати ефективність навчання.

Здоров'язберігальна поведінка та командна взаємодія

Формування здоров'язберігальної поведінки

Моделі поведінки у сфері здоров'я: ТПЗ (теорія планованої поведінки), модель переконань у здоров'ї. Формування довгострокових звичок і самоефективності.

Психолого-педагогічна профілактика

Первинна, вторинна та третинна профілактика. Роль фізичного терапевта та ерготерапевта у санітарній просвіті та профілактиці рецидивів.

Міждисциплінарна командна взаємодія

Принципи роботи міждисциплінарної реабілітаційної команди. Психологічний клімат колективу. Запобігання професійному вигоранню.

Лекційний матеріал (2 год.)

Психологія здоров'я: ключові поняття та завдання. Моделі поведінки у сфері здоров'я. Формування здоров'язберігальної поведінки: самоефективність, самодетермінація, цілепокладання. Психолого-педагогічна профілактика: рівні, методи, роль фахівця. Міждисциплінарна реабілітаційна команда: принципи організації, розподіл ролей, ефективна комунікація. Синдром емоційного вигорання у фахівців реабілітаційних спеціальностей: чинники, прояви, профілактика.

Практика (2 год.) та СРС (3 год.)

Практика: Командна гра-симуляція «Засідання міждисциплінарної реабілітаційної команди»; розробка плану профілактики емоційного вигорання; кейс «Пацієнт після інсульту: психолого-педагогічні аспекти відновлення».

СРС: Опрацювання: Максименко С. Д. «Загальна психологія» (2022) — розділ «Психологія здоров'я»; підготовка аналітичної записки «Синдром емоційного вигорання у фахівців фізичної терапії: причини та методи профілактики».

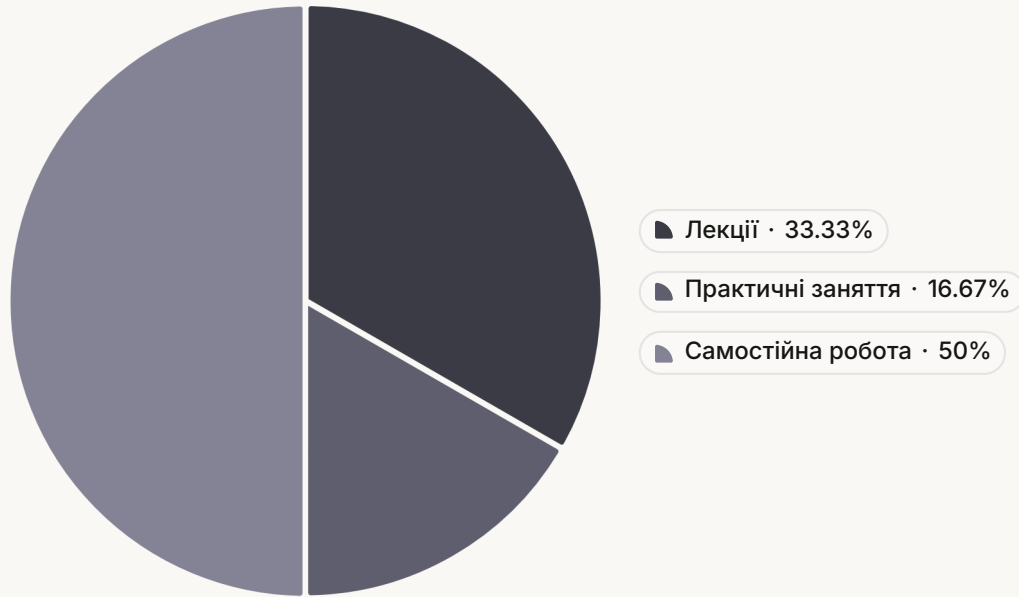
Розподіл навчального часу — 90 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Психологія як наука	2	1	3
	Тема 1.2 — Психічні процеси та стани	2	1	3
	Тема 1.3 — Особистість та її розвиток	2	1	3
	Тема 1.4 — Педагогіка як наука	2	1	3
Модуль 2	Тема 2.1 — Психологія хвороби	2	1	3
	Тема 2.2 — Психологія болю та стресу	2	1	3
	Тема 2.3 — Психологічний супровід	2	1	3
	Тема 2.4 — Особливі категорії пацієнтів	2	1	3
Модуль 3	Тема 3.1 — Терапевтична комунікація	4	2	6
	Тема 3.2 — Навчання пацієнтів	4	2	6
	Тема 3.3 — Здоров'я та командна взаємодія	6	3	9
Разом	11 тем	30	15	45

Загальний обсяг: 90 годин = 3 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **90 годин (3 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (33%)

Системне подання ключового теоретичного матеріалу з психології та педагогіки з використанням наочних схем, відеоматеріалів і клінічних прикладів із реабілітаційної практики.

Практичні — 15 год. (17%)

Відпрацювання комунікативних навичок, аналіз клінічних кейсів, рольові ігри, розробка освітніх сесій і захист міні-проектів у реабілітаційному контексті.

Самостійна робота — 45 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота з джерелами та науковою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з психології та педагогіки (Максименко, Зязюн, Трофімов, Герасименко та ін.), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів у контексті реабілітаційної практики.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (порівняльний аналіз підходів, характеристика психологічних феноменів, аналіз клінічних кейсів); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань психологічної реабілітації та педагогіки у сфері охорони здоров'я.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних ресурсів: МОЗ України (moz.gov.ua), Міністерства освіти і науки (mon.gov.ua), Національної бібліотеки (nbuv.gov.ua), WHO Rehabilitation (who.int). Аналіз наукових статей із фахових видань із психології та реабілітології.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання кейсів, повторення теоретичного матеріалу); підготовка до тестувань (ключові терміни та концепції); підготовка до модульних контрольних (систематизація знань із психології хвороби, комунікації та педагогічних технологій).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз клінічних кейсів, розробка психолого-педагогічних стратегій). Оцінюються повнота відповіді, аргументованість та обґрунтованість висновків.

Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Залік відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та розв'язання практичних психолого-педагогічних задач/кейсів. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Психологія і педагогіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок комунікації та педагогічної взаємодії, необхідних для фахівців фізичної терапії, ерготерапії та фізичної реабілітації.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, клінічних прикладів і відеоматеріалів; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Робота з клінічними кейсами

Опрацювання реальних клінічних ситуацій у психолого-педагогічному контексті; формування навичок аналізу та вироблення терапевтичних стратегій.

Рольові ігри та симуляції

Відпрацювання комунікативних навичок і технік терапевтичної взаємодії в ролях «терапевт-пацієнт»; командні симуляції реабілітаційних ситуацій.

Дискусії

Обговорення психологічних та педагогічних аспектів реабілітаційної практики; розвиток критичного мислення, аргументації та поваги до різних підходів у роботі з пацієнтами.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій з психолого-педагогічної тематики; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації наукової інформації.

Психодіагностичні практикуми

Ознайомлення зі стандартизованими психодіагностичними інструментами (шкали тривоги, болю, якості життя); відпрацювання спостереження та оцінки психологічного стану пацієнта.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація».

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Максименко С. Д.

Загальна психологія : підруч. для студентів ЗВО / С. Д. Максименко. — 4-те вид., перероб. і доп. — Київ : КММ, 2022. — 432 с.

2. Зязюн І. А., Сагач Г. М.

Педагогіка і психологія : навч. посіб. для студентів мед. та реабіліт. спеціальностей. — Київ : Педагогічна думка, 2022. — 380 с.

3. Трофімов А. Є. та ін.

Психологія : підруч. для студентів ЗВО / А. Є. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук. — 4-те вид. — Київ : Либідь, 2023. — 560 с.

4. Герасименко Л. О., Скрипніков А. М.

Реакція на важкий стрес та розлади адаптації : навч. посіб. — Тернопіль : ТНМУ, 2023. — 184 с.

5. Романчук О. І.

Нейророзвиткові розлади та психологічна допомога : навч. посіб. — Львів : Свічадо, 2022. — 320 с.

6. Синьов В. М., Коберник Г. М.

Основи дефектології : навч. посіб. для студентів реабіліт. спеціальностей. — 3-тє вид. — Київ : Знання, 2022. — 296 с.

7. Булах І. С.

Психологія особистісного зростання підлітка : монографія. — Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2023. — 340 с.

8. Чуйко О. В., Карпенко Н. В.

Клінічна психологія : навч. посіб. для студентів мед. та реабіліт. спеціальностей ЗВО. — Київ : Академвидав, 2023. — 288 с.

Додаткова література та наукові статті

9. Горобей М. П. та ін.

Вплив режиму дня на стан здоров'я студентів спец. 227
«Фізична реабілітація», «Фізична терапія, ерготерапія» / М. П.
Горобей, В. О. Зайцев та ін. — Чернігів : ЧНТУ, 2022. — 180 с.
Рекомендується для тем 1.1–1.2.

11. Kovalchuk I.

A model of psychological rehabilitation of children of younger
school age who suffered injuries as a result of the war. Journal of
Child Psychology. — 2022. — Vol. 6(4). — P. 40–44.
Рекомендується для теми 2.4.

10. Pankovets A. V., Yurochko T. P.

The state of staffing of the rehabilitation system in healthcare in
Ukraine. Ukraine. Nation's Health. — 2024. — № 3. — P. 94–100.
DOI: 10.32782/2077-6594/2024.3/15. *Рекомендується для тем
3.2–3.3.*

12. Nickelsen T. та ін.

Enhancing confidence in evidence-based psychological trauma
care and implementation research: training program for clinicians in
Ukraine. International Journal of Mental Health Systems. — 2025. —
DOI: 10.1186/s13033-025-00690-w. *Рекомендується для теми 2.2.*

Нормативно-правова база

→ Конституція України

Прийнята 28 червня 1996 р. Основний Закон держави. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII

Визначає засади освітньої діяльності в Україні, зокрема підготовки фахівців у сфері охорони здоров'я. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020 № 1053-IX

Регулює організацію та провадження реабілітаційних послуг в Україні, визначає роль фахівців фізичної терапії та ерготерапії. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про психіатричну допомогу» від 22.02.2000 № 1489-III

Регулює надання психіатричної допомоги та захист прав осіб із психічними розладами. zakon.rada.gov.ua

→ Стандарт вищої освіти — Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Визначає вимоги до компетентностей та результатів навчання бакалаврів спеціальності 227. mon.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

МОЗ України

moz.gov.ua — нормативна база, клінічні протоколи, методичні рекомендації у сфері реабілітації та охорони психічного здоров'я.

МОН України

mon.gov.ua — стандарти вищої освіти, освітні програми, методичні матеріали зі спеціальності 227.

Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського

nbuv.gov.ua — електронні ресурси, наукові статті, монографії з психології та педагогіки.

ВООЗ — Реабілітація 2030

who.int — міжнародні стандарти та рекомендації ВООЗ у сфері реабілітації та психологічного супроводу.

Журнал «Психологія і суспільство»

Фахове видання з психологічних наук. Публікації з клінічної психології, психології здоров'я та реабілітаційної практики.

Health, Sport, Rehabilitation

hsr-journal.com — спеціалізоване наукове видання з проблем фізичного виховання, реабілітації та фізичної терапії.

Інститут психології ім. Г. С. Костюка

Провідна наукова установа з психологічних досліджень в Україні. Публікації та методичні матеріали з вікової та медичної психології.

Держстат України

ukrstat.gov.ua — статистичні дані для аналізу соціально-демографічних процесів та стану здоров'я населення.

Зв'язок дисципліни зі спеціальністю 227

Чому «Психологія і педагогіка» для фізичних терапевтів?

Дисципліна «Психологія і педагогіка» є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів зі спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація». Розуміння психологічних закономірностей формує у майбутніх фахівців здатність ефективно взаємодіяти з пацієнтами, підвищувати їх мотивацію та досягати кращих функціональних результатів реабілітації.

Сучасний фахівець фізичної терапії та ерготерапії працює у біопсихосоціальній парадигмі, де розуміння психологічних чинників хвороби та відновлення є ключовою клінічною компетентністю.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Розуміння внутрішньої картини хвороби для кращого планування реабілітаційного процесу
- Навички терапевтичної комунікації для ефективної взаємодії з пацієнтами та командою
- Знання педагогічних технологій для навчання пацієнтів програмам домашніх вправ та самоогляду
- Розуміння мотиваційних механізмів для підвищення комплаєнсу та прихильності до лікування
- Навички профілактики власного емоційного вигорання як основа довгострокової ефективної практики
- Компетентності міждисциплінарної командної взаємодії для забезпечення комплексного підходу до реабілітації

Ключові компетентності курсу — Підсумок

Курс охоплює всі ключові аспекти психолого-педагогічної підготовки фахівця з фізичної терапії та ерготерапії — від загальнопсихологічних основ до конкретних прикладних технологій взаємодії з пацієнтом у реабілітаційному процесі.

Бажаємо успіхів у вивченні психології і педагогіки!

90

Годин

Загальний обсяг дисципліни

3

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

11

Тем

У 3 змістовних модулях

12

Джерел

Рекомендованої літератури 2022–2024 рр.

«Успіх у реабілітації на 50% залежить від техніки і на 50% — від того, як фахівець взаємодіє з пацієнтом.» — Сучасна реабілітологія

Спеціальність 227 · Фізична терапія, ерготерапія / Фізична реабілітація · Бакалавр · 3 кредити ЄКТС